

УДК 343.34

ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ

Л. М. Демидова, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, головний науковий співробітник – керівник наукових робіт сектору дослідження кримінально-правових проблем боротьби зі злочинністю Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, м. Харків

Постановка проблеми. Тероризм є сучасною глобальною загрозою людству, що характеризується найвищим ступенем суспільної небезпечності. Домінуючою в світовому співтоваристві є точка зору, згідно з якою боротьба з тероризмом не зводиться виключно до виявлення та припинення вчинення окремих злочинів терористичної спрямованості, а розглядається у більш широкому аспекті – з акцентуванням уваги на фінансову основу тероризму, яка відіграє важливу роль у породженні та існуванні цього аномального явища. Дійсно, фінансова складова дає можливість тероризму, його людським, технічним, технологічним, науковим та іншими ресурсам організовуватися, відтворюватися та нарощувати силу.

Фінансові ресурси є необхідними для вербування нових учасників терористичних об'єднань, розробки та удосконалення нових технічних засобів ведення терористичної діяльності, забезпечення підтримки населення як на території ведення такої злочинної діяльності, так і за кордоном. Значні гроші витрачаються на пошук прихильників, бойову підготовку учасників терористичних

об'єднань, створення та удосконалення матеріально-технічної бази (придбання приміщень, військової техніки, засобів зв'язку та негласного отримання інформації, комп'ютерної мережі, зброї, розробку нових схем та засобів отримання доходів тощо). У багатьох випадках характерними ознаками сучасної терористичної діяльності є стійкість із чіткою зорганізованістю та здатністю до модернізації, а також повним або частковим самофінансуванням.

Особливе значення для боротьби з тероризмом має Міжнародна конвенція «Про боротьбу з фінансуванням тероризму», прийнята Резолюцією 54/109 Генеральної Асамблеї ООН від 9 грудня 1999 р. [1] та ратифікована із заявою України «Про ратифікацію Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму» від 12 вересня 2002 р. № 149-IV.

Із метою впровадження в національне законодавство про кримінальну відповідальність положень цієї Конвенції у КК України в редакції від 18 травня 2010 р. була виділена ст. 258⁵ («Фінансування тероризму»). Підкреслюючи правильність такого кроку законодавця, зазначимо, що в юридичній літературі відсутнє однозначне тлумачення обов'язкових ознак фінансування тероризму, що негативно впливає на слідчо-судову практику і є підґрунтям для порушення законних прав та інтересів людини, а також значно знижує ефективність боротьби з тероризмом.

Метою статті є висвітлення та обґрунтування авторського бачення вирішення проблематики кваліфікації фінансування тероризму в площині визначення його предмета та інших ознак, необхідних для констатування наявності складу злочину, передбаченого ст. 258⁵ КК України, у вчиненому особою суспільно небезпечному діянні.

Ступінь наукової розробки проблеми. Дослідження ознак фінансування тероризму здійснювалося В. Ф. Антипенком, В. О. Глушковим, В. П. Ємельяновим, В. С. Зеленецьким, Л. В. Новіковою та іншими вченими. Результати їх наукових розробок є важливими для суспільства і держави, проте залишається багато питань для продовження дискусії, у першу чергу, щодо визнання його предметним злочином, розуміння змісту обов'язкових ознак його об'єктивної і суб'єктивної сторін, а також суб'єкта цього злочину, що визначає актуальність продовження наукових розвідок у визначеному напрямі.

Виклад основного матеріалу. Об'єктом фінансування тероризму є громадська безпека як різновид національної безпеки України. Особливістю громадської безпеки як об'єкта цього злочину є те, що виникає і/або існує джерело підвищеної небезпеки для суспільства – у розглядуваному випадку у виді забезпечувального чинника терористичної діяльності, яким є її фінансове або інше забезпечення з фінансовим складником.

Одним із проблемних питань залишається точність законодавчого визначення злочинного посягання на зазначений об'єкт. Так, у ч. 1 ст. 258⁵ КК України (у чинній редакції) встановлено, що «фінансування тероризму, тобто дії, вчинені з метою фінансового або матеріального забезпечення окремого терориста чи терористичної групи (організації), організації, підготовки або вчинення терористичного акту, втягнення у вчинення терористичного акту, публічних закликів до вчинення терористичного акту, створення терористичної групи (організації), – карається ...». Розглянемо, наскільки такий опис ознак аналізованого злочину відповідає визначальним властивостям відповідного соціального явища та виділенню його ознак в інших законодавчих актах і міжнародних документах.

Здійснимо порівняння наведеної дефініції та визначення термінів, що в ній містяться, із редакціями відповідних норм інших законів. У Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14 жовтня 2014 р. № 1702-VII фінансуванням тероризму визнається надання чи збір будь-яких активів з усвідомленням того, що їх буде використано повністю або частково: для будь-яких цілей окремим терористом, терористичною групою або терористичною організацією; для організації, підготовки і вчинення окремим терористом, терористичною групою або терористичною організацією визначеного КК України терористичного акту, втягнення у вчинення терористичного акту, публічних закликів до вчинення терористичного акту, створення терористичної групи чи терористичної організації, сприяння вчиненню терористичного акту, провадження будь-якої іншої терористичної діяльності, а також спроби вчинення таких дій (абз. 50 ч. 1 ст. 1 цього Закону). У цьому зако-

нодавчому акті також визначено зміст терміна «активи» – це кошти, майно, майнові і немайнові права (абз. 1 ч. 1 ст. 1) [2].

Схожа дефініція фінансування тероризму надається в абз. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 р. № 638-IV (з останніми змінами, внесеними Законом України від 14 жовтня 2014 р.), так само простежується єдиний підхід до розуміння активів у абз. 3 ч. 1 ст. 1 зазначеного Закону, що надаються у значенні «активи, що пов'язані з фінансуванням тероризму та стосуються фінансових операцій, зупинених відповідно до рішення, прийнятого на підставі резолюцій Ради Безпеки ООН» [3]. Підкреслимо, що законодавець у двох зазначених випадках визнає активами кошти, майно, майнові і немайнові права.

Аналіз наведених визначень поняття «фінансування тероризму» в ст. 258⁵ КК України та інших законах, а також зміст поняття «активи» в останніх дозволяє відмітити різні підходи законодавця щодо предмета фінансування тероризму та такої обов'язкової об'єктивної ознаки, як діяння в формі дії, а також його суб'єктивної ознаки – мети.

Так, у ст. 258⁵ КК України предмет злочину, що розглядається, взагалі не виділено, а в Законі «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», а також у Законі «Про боротьбу з тероризмом» предмет фінансування тероризму виокремлено: це активи будь-якого роду, до яких віднесено кошти, майно, майнові і немайнові права. Слід відмітити, що таке ставлення законодавця до поняття «фінансування тероризму» в Законі «Про боротьбу з тероризмом» виключає віднесення розглядуваного злочину до безпредметних та сприяє більш точному розумінню його предмета, хоча є сумнівним використання при описі предмета злочину слів «активи» разом зі словосполученням «будь-якого роду», а також віднесення до активів, за винятком майна та немайнових прав, ще і коштів та майнових прав.

Дійсно, термін «кошти» вживається в ч. 1 ст. 1 Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму від 9 грудня 1999 р., де кошти означають активи будь-якого роду, матеріальні чи нематеріальні, рухомі чи нерухомі незалежно від способу їх при-

дбання, а також юридичні документи або акти у будь-якій формі, в тому числі в електронній або цифровій, які засвідчують право на такі активи або участь у них, включаючи банківські кредити, дорожні чеки, банківські чеки, поштові перекази, акції, цінні папери, облігації, векселі, акредитиви, але не обмежуючись ними [1].

Кошти (як гривня або іноземна валюта) визначаються у Податковому кодексі України (підп. 14.1.93 ст. 14) [4]. Однак у Цивільному кодексі України гроші визнаються лише різновидом коштів і мають назву «грошові кошти» (ст. 192 ЦК України), а різновидом майна визнаються також й валютні цінності (ст. 193 ЦК України), до яких належать грошові знаки у виді банкнот, казначейські білети, монети та в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також грошові знаки, які вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обміну на грошові знаки, що перебувають в обігу. Валютними цінностями також є кошти на рахунках, вкладах у банківських та інших кредитно-фінансових установах; платіжні документи та інші цінні папери (акції, облігації, купони до них, бони, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, ощадні книжки, їхні фінансові та банківські документи, виражені у валюті України або валюті інших країн [5, с. 326, 327].

Системно-правовий аналіз визначення коштів у міжнародних документах та коштів, грошей і валютних цінностей в українському законодавстві дозволяє визначити, що *предметом фінансування тероризму є кошти (як матеріальні активи) – валютні цінності як різновид майна*. При цьому майном визнається як річ або сукупність речей, так і майнові права і майнові обов'язки (ст. 190 ЦК України), тобто різновидом предмета фінансування тероризму є валютні цінності та інше майно. Зокрема змістом терміна «майно» охоплюються майнові права і майнові обов'язки, тому одночасне вживання термінів «майно» і «майнові права» як самостійних є не точним (суперечливим) в українському законодавстві.

Предметом фінансування тероризму можуть бути валютні цінності у чеках, боргових розписках тощо. Крім валютних цінностей та іншого майна (як матеріальних активів), *різновидом предмета фінансування тероризму можуть бути і нематеріальні активи*.

У Податковому кодексі України (підп. 14.1.120 ст. 14) указується, що нематеріальні активи – це право власності на результати інтелектуальної діяльності, у тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податку в установленому законодавством порядку, у тому числі набуті в установленому законодавством порядку права користування природними ресурсами, майном та майновими правами [4]. Такий вид предмета фінансування тероризму визнається і в міжнародних документах, ратифікованих Україною, та підтверджується практикою. У багатьох випадках терористичним об'єднанням передаються права на об'єкти інтелектуальної власності та іншу інформацію для нарощування обсягів самофінансування.

Отже, предметом злочину, що розглядається, є матеріальні активи, зокрема валютні цінності, а також активи нематеріальні.

Мінімальний розмір предмета фінансування тероризму законом не встановлено, тому його оцінка здійснюється в сукупності з іншими ознаками цього злочину, враховуючи значення факту фінансової або іншої майнової підтримки для терористичної діяльності.

Щодо об'єктивної сторони фінансування тероризму, то в ч. 1 ст. 258² КК України обов'язковою ознакою є діяння в формі дії – активної поведінки, що спрямована на фінансове або матеріальне забезпечення: окремого терориста; терористичної групи чи терористичної організації; організації, підготовки або вчинення терористичного акту; втягнення у вчинення терористичного акту; публічних закликів до вчинення терористичного акту; створення терористичної групи (організації).

Тлумачення такої обов'язкової ознаки об'єктивної сторони фінансування тероризму як дія, спрямована на фінансове або матеріальне забезпечення ... здійснимо за допомогою вже зазначених законодавчих актів, а саме законів України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» та «Про боротьбу з тероризмом», де

така дія конкретизована як «надання чи збір будь-яких активів, спрямована ...».

Отже, законодавець визнає фінансуванням тероризму будь-яку спробу зібрати кошти для терористичної діяльності або надати їх для досягнення бажаного результату. Такі дії є підготовчо-забезпечувальними діями до вчинення терористичного акту окремим терористом або стійким терористичним об'єднанням (терористичною групою чи терористичною організацією), зокрема, ще на етапі створення таких об'єднань, а також проведення іншої терористичної діяльності.

Суб'єктивна сторона розглядуваного злочину характеризується умисною формою вини (і лише *прямим умислом* – винна особа усвідомлює суспільно небезпечний характер своєї дії, зокрема, її зв'язок із терористичною діяльністю і бажає вчинити таку дію) і *спеціальною метою*. Відповідно до ч. 1 ст. 258⁵ КК України такою є альтернативні цілі: фінансове або матеріальне забезпечення окремого терориста, терористичної групи чи терористичної організації; організації, підготовки або вчинення терористичного акту; втягнення у вчинення терористичного акту; публічних закликів до вчинення терористичного акту; створення терористичної групи (організації). Окреслену мету в її різновидах можна визначити як забезпечення (фінансове або інше забезпечення з фінансовим складником) терористичної діяльності як на стадії готування, так і безпосередньо для її здійснення. При встановленні наявності хоча б одного виду такої мети та наявності інших обов'язкових ознак вчинене кваліфікується як фінансування тероризму за відповідною частиною ст. 258⁵ КК України.

До забезпечення терористичної діяльності можливо віднести, наприклад, надання терористу або терористичній групі (організації) різних речей матеріального світу (рухомих та нерухомих, зокрема коштів, приміщень, транспорту, зброї, засобів зв'язку, документів тощо). Так само це може бути надання нематеріальних активів (прав на об'єкти інтелектуальної власності, прав на використання корисних копалин тощо) у виді відповідних юридичних документів на ім'я конкретного суб'єкта, що займається терористичною діяльністю.

Терористичним актом є злочинне діяння у формі застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, відповідальність за

які передбачена ст. 258 КК України (абз. 2 ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»). Специфікою таких небезпечних ускладнених дій є їх спрямованість, що визначається метою вчинення терористичного акту.

Терористом визнається особа, яка бере участь у терористичній діяльності (абз. 8 ст. 1 зазначеного Закону), тобто у підготовці та/або вчиненні терористичного акту чи вчиняє інші дії, визначені в абз. 5 ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом».

Відповідно до абз. 9 ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» терористичною групою є група з двох і більше осіб, які об'єдналися з метою здійснення терористичних актів; терористична організація – стійке об'єднання трьох і більше осіб, яке створене з метою здійснення терористичної діяльності, у межах якого здійснено розподіл функцій, встановлено певні правила поведінки, обов'язкові для цих осіб під час підготовки і вчинення терористичних актів. Організація визнається терористичною, якщо хоч один з її структурних підрозділів здійснює терористичну діяльність з відома хоча б одного з керівників (керівних органів) усієї організації (абз. 10 ст. 1 зазначеного Закону).

До наведених законодавчих дефініцій терористичної групи та терористичної організації додаємо певні уточнення:

– *терористичною групою слід визнавати стійку групу з двох або більше осіб з ознаками суб'єкта злочину, які попередньо зорганізувалися з метою вчинення не лише терористичного акту, а й, можливо, здійснення іншої терористичної діяльності. Обов'язковими ознаками такої групи є: 1) кількість учасників злочинного об'єднання – дві особи або більше з ознаками суб'єкта злочину; 2) наявністю попередньої змови між ними; 3) злочинне об'єднання є стійким; 4) метою злочинного об'єднання є вчинення терористичного акту або здійснення іншої терористичної діяльності.*

Стійкість терористичної групи підтверджується її зорганізованістю та тривалістю існування такої групи. Зорганізованість останньої характеризується наявністю мети злочинної діяльності учасників терористичної групи та плану її досягнення, а також притаманність кожному з учасників своїх функцій та виконання ними відповідних ролей. Разом з тим тривалість існування цієї групи – це

певний проміжок часу, що є достатнім для підготовки та вчинення хоча б одного терористичного злочину, що потребує ретельного готування, чи декількох таких злочинів.

У терористичній групі обов'язково є хоча б один організатор (на етапі створення), а також хоча б один організатор і виконавець (одна особа може бути і організатором, і виконавцем) на етапі здійснення терористичної діяльності. Причому на етапі створення терористичної групи така ознака, як стійкість, лише формується шляхом визначення плану, розподілу функцій та ролей, окреслення мети об'єднання декількох осіб, а проявляється стійкість вже на етапі здійснення будь-якого різновиду терористичної діяльності;

– терористична організація – це стійке злочинне ієрархічне об'єднання трьох і більше осіб з ознаками суб'єкта злочину, які попередньо зорганізувалися для здійснення терористичної діяльності. Ієрархічність означає наявність не менше, ніж двох рівнів у структурі терористичної організації, які характеризуються наявністю відносин «керівник – підлеглий», зокрема, визначенням прав та обов'язків таких осіб (можливо, керівним, як і підлеглим, є колективний орган, приміром, група осіб), а також правил взаємозв'язку між ними.

Структура терористичної організації порівняно з терористичною групою є ускладненою, а її елементами, як підкреслено, можуть бути структурні підрозділи (групи), а не лише окремі фізичні особи. У підрозділів можуть бути окремі плани, власна структура, функції учасників, мета діяльності, що прямо або опосередковано співвідноситься з метою терористичної організації як загальне і окреме або окреме і одиничне. Метою терористичної організації може бути не лише безпосереднє вчинення терористичних актів, а й, зокрема, керівництво терористичною діяльністю окремих осіб, терористичних груп, а також фінансування їх терористичної діяльності та діяльності всієї терористичної організації.

Окреслена мета у складі фінансування тероризму має відбиття у змісті усіх його елементів, зокрема, об'єктивної сторони. Тому точність її визначення, правильність розуміння слідчим, прокурором та суддею є підґрунтям для своєчасного, оперативного, законного

та всебічного розслідування таких злочинів та судового розгляду відповідних матеріалів кримінального провадження.

Основна проблема кваліфікації фінансування тероризму полягає в тому, що справжні цілі фінансування (збору і/або передачі коштів певній особі чи терористичній групі, терористичній організації) у більшості випадків є завуальованими, прихованими. Збір і спрямування валютних цінностей та інших матеріальних і нематеріальних активів здійснюється, як правило, третіми особами під соціально корисними, пристойними лозунгами, що за своїм змістом та спрямованістю викликають довіру та бажання допомогти в цьому. З'ясування справжньої мети передачі грошей чи інших активів певній особі має здійснюватися з урахуванням багатьох чинників, у тому числі шляхом установлення та аналізу майнового стану особи та роду її діяльності.

Суб'єкт фінансування тероризму є спеціальним: особа, яка досягла 16-ти років і яка прямо чи опосередковано пов'язана із проведенням терористичної діяльності. Остання додаткова ознака суб'єкта фінансування тероризму встановлена шляхом системного аналізу ознак цього злочину, зокрема його предмета. Без наявності цієї додаткової ознаки суб'єкта злочину склад фінансування тероризму відсутній.

Кваліфікованим фінансуванням тероризму є його вчинення повторно або з корисливих мотивів, або за попередньою змовою групою осіб, або у великому розмірі, або якщо дії, передбачені у ч. 1 ст. 258⁵ КК України, призвели до заподіяння значної майнової шкоди (ч. 2 зазначеної статті). Частиною 3 цієї статті встановлена кримінальна відповідальність за дії, передбачені частинами першою або другою, вчинені організованою групою чи в особливо великому розмірі, або якщо призвели до інших тяжких наслідків.

Із порушенням правил законодавчої техніки законодавцем зазначена така кваліфікуюча ознака, як «значна майнова шкода», що є оціночною. Правильним було б визначення цієї ознаки як «значна шкода» або «майнова шкода у значному розмірі». Точнішою уявляється фіксація наслідку у виді сукупної шкоди, що є значною.

Щодо визначення фінансування тероризму у великому або в особливо великому розмірі, то слід дивитися примітку до ст. 258⁵

КК України, а ознаки організованої групи впливають із ч. 3 ст. 28 КК України. Причому обов'язковими ознаками такої групи є: 1) чисельність – три або більше осіб з ознаками суб'єкта злочину; 2) наявність попередньої змови між учасниками про спільну злочинну діяльність; 3) її стійкість; 4) метою створення цієї групи є вчинення одного злочину з ретельною підготовкою або більше.

Стойкість організованої групи характеризується її зорганізованістю та стабільністю. Зорганізованість такого злочинного об'єднання підтверджується наявністю: а) мети об'єднання; б) плану її досягнення; в) власних функції будь-якого учасника такої групи та обов'язку виконувати відповідну роль. Стабільність цієї групи визначається за допомогою часового виміру з урахуванням здійсненої нею злочинної діяльності. Стабільним визнається злочинне об'єднання, яке існує певний проміжок часу, що є достатнім для підготовки та вчинення хоча б одного злочину або вчинення двох чи більше злочинів.

Фінансування тероризму визнається закінченим уже з моменту спроби зібрати валютні цінності або інше майно (матеріальні активи) чи нематеріальні активи з метою фінансового або іншого забезпечення (із фінансовим складником) терористичної діяльності при наявності інших обов'язкових ознак цього злочину. Якщо особа надає предмет злочину за призначенням, то закінченим фінансування тероризму є з моменту отримання такої допомоги терористом чи терористичною групою або терористичною організацією чи іншою особою, яка організовує вчинення терористичного акту чи забезпечує підготовку будь-якої іншої терористичної діяльності.

Збір та оцінювання даних для констатації наявності або відсутності ознак фінансування тероризму доцільно здійснювати з використанням Критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму, затверджених наказом Державного комітету фінансового моніторингу України 3 серпня 2010 р. № 126 [6].

Висновок.

1. Фінансування тероризму (ст. 258⁵ КК України) є предметним злочином. Його предметом є матеріальні активи, зокрема валютні цінності, та активи нематеріальні.

2. Об'єктивна сторона розглядуваного злочину характеризується наявністю двох форм: 1) збирання матеріальних або нематеріальних активів для фінансового чи іншого забезпечення із фінансовим складником терористичної діяльності; 2) надання таких активів, спрямоване на досягнення вказаного результату.

3. Обов'язковими ознаками суб'єктивної сторони фінансування тероризму є вина у формі умислу (лише прямого) і мета – фінансове або інше забезпечення терористичної діяльності із фінансовим складником як окремого терориста, так і терористичних об'єднань (терористичної групи чи терористичної організації) або/і підготовки до проведення такої діяльності.

4. Суб'єкт фінансування тероризму спеціальний – це особа, яка досягла 16-ти років і яка прямо чи опосередковано пов'язана зі здійсненням терористичної діяльності.

Перелік літератури

1. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму [Електронний ресурс] : міжнар. док. від 9 груд. 1999 р., ратифікована із заявою Законом України № 149-IV від 12 верес. 2002 р. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_518/page. – Заголовок з екрана.

2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення [Електронний ресурс] : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1702-VII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>. – Заголовок з екрана.

3. Про боротьбу з тероризмом [Електронний ресурс] : Закон України від 20 берез. 2003 р. № 638-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/638-15>. – Заголовок з екрана.

4. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Кодекс України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page2>. – Заголовок з екрана.

5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. / за відп. ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – Т. 1. – 832 с.

6. Критерії ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму [Електронний ресурс] :

наказ Держ. комітету фін. моніторингу України від 3 серп. 2010 р. № 126. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/documents.php?cat_id=540&doc_id=351&lang=uk&page=1. – Заголовок з екрана.

Транслітерація переліку літератури

1. Mizhnarodna konventsiiia pro borot'bu z finansuvanniam teroryzmu : mizhnarodnyj dokument vid 9 hrudnia 1999 r., ratyfikovana iz zaiavoiu Zakonom Ukrainy vid 12 veresnia 2002 r. № 149-IV [International Convention for the suppression of the financing of terrorism : international document dated December 9, 1999 № 149-IV] http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_518/page. Zaholovok z ekrana [in Ukrainian].

2. Pro zapobihannia ta protydiuu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu teroryzmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyschennia : Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 r. № 1702-VII [On prevention and counteraction to legalization (laundering) of incomes obtained in a criminal way, terrorism financing and financing of proliferation of weapons of mass destruction : Law of Ukraine of October 14, 2014 № 1702-VII] <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1702-18> [in Ukrainian].

3. Pro borot'bu z teroryzmozom : Zakon Ukrainy vid 20 bereznia 2003 r. № 638-IV [On combating terrorism : Law of Ukraine of March 20, 2003 № 638-IV] <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/638-15>. Zaholovok z ekrana [in Ukrainian].

4. Podatkovyj kodeks Ukrainy : Kodeks Ukrainy vid 2 hrudnia 2010 r. № 2755-VI [Tax code of Ukraine : Code of Ukraine of 2 December 2010 № 2755-VI] <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page2> [in Ukrainian].

5. Naukovo-praktychnyj komentar Tsyvil'noho kodeksu Ukrainy [Scientific and practical commentary of the Civil code of Ukraine] U 2 t. za vidpovid. red. O. V. Dzery (ker. avt. kol.), N. S. Kuznetsovoi, V. V. Lutsia. Kyiv: Yurinkom Inter, 2005. T. 1. 832 p. [in Ukrainian].

6. Kryterii ryzyku lehalizatsii (vidmyvannia) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, abo finansuvannia teroryzmu: nakaz Derzhavnoho komitetu finansovoho monitorynhu Ukrainy vid 3 serpnia 2010 r. № 126 [Risk criteria for legalization (laundering) of the incomes received by a criminal way, or financing of terrorism: the order of the State Committee for financial monitoring of Ukraine of August 3, 2010 № 126] http://www.sdfm.gov.ua/documents.php?cat_id=540&doc_id=351&lang=uk&page=1 [in Ukrainian].

Демидова Л. М. Проблеми кваліфікації фінансування тероризму

Стаття присвячена розгляду питань, що викликають труднощі на практиці при кваліфікації фінансування тероризму. Враховуючи, що тероризм є сучасною глобальною загрозою людству, автор звертає увагу на необхідність дотримання на практиці єдиних підходів щодо законодавчого визначення ознак фінансування тероризму та розуміння їх змісту. Головною вадою застосування ст. 258⁵ Кримінального кодексу України є відсутність однозначного тлумачення обов'язкових ознак цього злочину, зокрема його предмета. На підставі системного аналізу предметом фінансування тероризму визнано гроші та інші майно, а також нематеріальні активи, що відповідає положенням Конвенції ООН «Про боротьбу з фінансуванням тероризму» від 9 грудня 1999 р.

Фінансування тероризму – це будь-яка спроба зібрати кошти для терористичної діяльності або надати їх для досягнення бажаного результату. Такі дії є підготовчо-забезпечувальними до вчинення терористичного акту окремим терористом або стійким терористичним об'єднанням (терористичною групою чи терористичною організацією), зокрема ще на етапі створення таких об'єднань.

Крім того, у статті підкреслено, що обов'язковою ознакою фінансування тероризму є мета, як той результат, якого намагається досягти суб'єкт злочину: фінансове або матеріальне забезпечення окремого терориста; терористичної групи (організації); організації, підготовки або вчинення терористичного акту; втягнення у вчинення терористичного акту; публічних закликів до вчинення терористичного акту; створення терористичної групи (організації). При встановленні наявності хоча б одного виду такої мети та наявності інших обов'язкових ознак вчинене кваліфікується як фінансування тероризму за відповідною частиною ст. 258⁵ Кримінального кодексу України.

Ключові слова: кримінальне право, злочини проти громадської безпеки, фінансування тероризму.

Демидова Л. Н. Проблемы квалификации финансирования терроризма

Статья посвящена рассмотрению вопросов, вызывающих трудности на практике при квалификации финансирования терроризма. Учитывая, что терроризм является современной глобальной угрозой человечеству, автор обращает внимание на необходимость соблюдения на практике единых подходов относительно законодательного определения признаков финансирования терроризма и понимания их содержания. Главным недостатком применения ст. 258⁵ Уголовного кодекса Украины является отсутствие однозначного толкования обязательных признаков этого преступления, в частности его предмета. На основании системного анализа предметом финансирования терроризма признаны деньги и другое имущество, а также нематериальные активы, что соответствует положениям Конвенции ООН «О борьбе с финансированием терроризма» от 9 декабря 1999 г.

Финансирование терроризма – это попытка собрать средства для террористической деятельности или предоставить их для достижения желаемого результата. Такие действия являются подготовительно-обеспечительными к со-

вершению террористического акта отдельным террористом или устойчивым террористическим объединением (террористической группой или террористической организацией), в частности еще на этапе создания таких объединений.

Кроме того, в статье подчеркивается, что обязательным признаком финансирования терроризма является цель, как тот результат, которого стремится достичь субъект преступления: финансовое или материальное обеспечение отдельного террориста; террористической группы (организации); организации, подготовки или совершения террористического акта; вовлечения в совершение террористического акта; публичных призывов к совершению террористического акта; создания террористической группы (организации). При установлении наличия хотя бы одного вида такой цели и наличии других обязательных признаков содеянное квалифицируется как финансирование терроризма по соответствующей части ст. 258⁵ Уголовного кодекса Украины.

Ключевые слова: уголовное право, преступления против общественной безопасности, финансирование терроризма.

Demidova L. M. Problems of qualification of the financing of terrorism

The article is devoted to consideration of issues that cause difficulties in practice in the classification of the financing of terrorism. Given that terrorism is a global threat to humanity, the author draws attention to the need to comply with in practice, common approaches regarding the legislative definition of the characteristics of the financing of terrorism and the understanding of their content. The main drawback of the application of Art. 258⁵ of the Criminal code of Ukraine is the lack of unambiguous interpretation of the essential characteristics of this crime, in particular, its subject matter. On the basis of system analysis the subject of the financing of terrorism recognized by the money and other property, and intangible assets that complies with the provisions of the UN Convention «On the suppression of the financing of terrorism» of December 9, 1999.

The financing of terrorism is an attempt to raise funds for terrorist activities or to provide them to achieve the desired result. Such actions are preparatory-interim commission of terrorist act by a terrorist or a terrorist fssociation sustainable (terrorist group or terrorist organization), in particular, at the stage of creating such associations.

In addition, the article pointed out that the mandatory feature of the financing of terrorism is the goal, how the result sought to be achieved by the subject of the crime is financial or material provision of individual terrorist; terrorist groups; organization, preparation or commission of terrorist acts; the involvement in the commission of a terrorist act; public incitement to commit a terrorist act, creation of terrorist group (organization). In determining the availability of at least one species of such a target and the presence of other mandatory signs, the offense qualifies as the financing of terrorism in relevant part, Art. 258⁵ of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: criminal law, crimes against public safety, the financing of terrorism.